

socialmedicinsk tidskrift

Redaktion:

Claes-Göran Westrin, redaktör och ansvarig utgivare
Ann Appelgren, redaktionssekreterare
Elisabeth Natt och Dag, expedition

Redaktionsutskott

Erik Allander, professor i socialmedicin, Huddinge
Ulf Andersson, socialdirektör, Stockholm
Per Bjurulf, professor i socialmedicin, Linköping
Arne Borg, direktör Äldrecentrum, Stockholm
Lars-Olov Bygren, professor i socialmedicin, Umeå
Jan Ekholm, professor i medicinsk rehabilitering, Stockholm
Axel Fugl-Meyer, professor i medicinsk rehabilitering, Umeå
Axel Gisslén, kommunalråd, Örebro
Gunnar Grimby, professor i medicinsk rehabilitering, Göteborg
Kenneth Holmstedt, socialdirektör, Västerås
Sven-Olof Isacson, professor i socialmedicin, Lund
Jonie Oscarsson, socialchef, Mölndal
Bengt Scherstén, professor i allmänmedicin, Lund
Jonny Schön, socialchef, Falun
Sune Sunesson, professor i socialt arbete, Lund
Leif Svanström, professor i socialmedicin, Stockholm
Gösta Tibblin, professor i allmänmedicin, Uppsala

Sextionionde årgången häfte nr 8 1992

Att förebygga alkoholskador

Artiklarna i detta temanummer är baserade på presentationer vid symposiet "Läkarna och alkoholskadorna" arrangerat av Svenska Läkaresällskapet i oktober 1991. Symposiet kan sägas sammanfatta ett arbete som bedrivits av Läkaresällskapets alkoholkommitté under de senaste åren. Svenska Läkaresällskapet har en lång tradition av engagemang i alkoholfrågan, med bl a Gerard Westfelt och Ivan Bratt som förgrundsfigurer. Den senaste mer omfattande kunskapssammanställningen gjordes i samband med ett symposium arrangerat i samarbete med Spri 1986 (finns publicerad i Spri tryck nr 120). Flera faktorer bidrog till att Läkaresällskapet 1988 tog initiativ till att bilda en särskild alkoholkommitté:

- EG-perspektivet som kan innebära kraftiga prissänkningar på alkohol, och även ökad tillgänglighet av andra skäl, med risk för kraftig ökning av alkoholskadorna.
- De minskade resurserna inom vården – personalinskränkningar, hårdare prioriteringar, brist på slutenvårdsplatser – är ett starkt incitament att arbeta förebyggande och minska förekomsten av den omfattande sjuklighet som alkoholen bidrar till.
- Ett ökat engagemang bland läkare att uppmärksamma alkoholfrågan, manifesterat bl a i att över 6000 läkare undertecknade ett uppdrag om försöksvis inköpsbe-gränsning.

Inom alkoholkommittén har vi genom litteraturgenomgång, hearingar och diskussion med inblandade aktörer inom alkoholpolitiken skaffat oss en överblick över möjligheter till förebyggande insatser, med tonvikt på hälso- och sjukvårdens roll. I

synnerhet har vi uppmärksammat den mycket gedigna kunskap som nu finns om möjligheter till tidig intervention, framför allt i primärvården. I syfte att sprida denna kunskap anordnades det Berzeliussymposium som ligger till grund för artiklarna i detta nummer.

Alkoholkommitténs arbete var ursprungligen inriktat huvudsakligen på alkoholpolitiska frågor, dvs priser, tillgänglighet mm med framåtblick på en kommande EG-anpassning. Vi fann dock snart att för läkare och hälso- och sjukvårdspersonal var andra frågor mer näraliggande, bl a frågor kring vård och behandling: Vilka effekter har egentligen behandling? Vilka behandlingsmodeller har visats fungera bäst? Öppen eller sluten vård? Vilka möjligheter finns för tidig diagnos och "enkel intervention"? Vilka samverkansformer mellan kommun och landsting bör man bygga upp?

För Läkaresällskapet står det nu klart att arbetet med övergripande alkoholpolitiska frågor måste ske parallellt med mer handfast stöd och hjälp till läkare och sjukvårdspersonal i det dagliga arbetet. Exempelvis finns nu tillräckligt god dokumentation kring effekterna av tidig diagnos och "enkel intervention" i primärvården att det är motiverat med breda utbildningsinsatser för att få igång och stödja sådan verksamhet ute i landstingen.

Med den kunskap läkare och vårdpersonal har om alkoholen och dess skadeverkningar vore det dock oansvarigt att inte dessutom delta i den alkoholpolitiska debatten, där man så har tillfälle till det; i landstinget, kommunen, skolan etc. De flesta av oss har också barn som någon gång passerar de känsliga ungdomsåren, och vår egen attityd då kan vara avgörande för deras och deras kamraters framtida syn på alkoholen.

Det är vår förhoppning att detta temanummer kan bidra till ökad kunskap i det alkoholförebyggande arbetet. Det är viktigt att personal inom hälso- och sjukvård och socialtjänst har gott kunskapsunderlag i kontakt såväl med patienter och anhöriga som med de politiker och administratörer som har att handha alkoholpolitiken på lokal nivå.

Harry Boström Peter Allebeck

Ordförande respektive sekreterare i Läkaresällskapets alkoholkommitté

Gästredaktör för detta nummer är Peter Allebeck, docent och högskolelektor i socialmedicin vid Karolinska institutet, samhällsmedicinska enheten, Huddinge sjukhus.